

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: 78864 Article Cod: 2021S4D16SH5M98 ISSN-P: 2538-3701

قاچاق کالا و مستندات مربوطه در قوانین و مقررات، پیامدها، راهکارها

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۹/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۱/۱۸)

طهمورث فتاحی

دانشجوی دکتری حقوق عمومی

چکیده

قاچاق کالا از جمله عواملی است که می تواند علیه اقتصاد کشور باشد و زمینه شروع بسیاری از نابسامانی ها و معضلات دیگر عموم و آحاد ملت، از قبیل: کاهش انگیزه تجار و بازرگانان جهت واردات به صورت قانونی و کاهش انگیزه مردم جهت خرید کالای داخلی و به تبع آن عدم انگیزه تولیدکنندگان داخلی و ورشکستگی آنان و بیکار شدن بسیاری از کارگران صنایع تولیدی در کشور گردد. در این مقاله کوشش می شود علاوه بر ارائه تعریفی جامع از قاچاق، دلایل شیوع این پدیده در کشور، شیوه ها و شگردهای قاچاق کالا، مجازات ها و مقررات قانونی در مبارزه با آن، پیامدها و راهکارها بررسی می شود.

واژگان کلیدی: قاچاق کالا، تجار و بازرگانان، گمرک، قاچاقچی، اسناد خلاف واقع،

اسناد جعلی

۵۴۷

مقدمه

پدیده قاچاق به عنوان بخشی از اقتصاد غیر رسمی یک معضل فراگیر و جهانی بوده و در هر کشوری با توجه به شرایط خاص اقتصادی و امنیتی آن شیوع نموده، لذا احراز گردیده کشورهای کمتر توسعه یافته یا در حال توسعه یا کشورهایی که از تعرفه‌های بالای گمرکی و مقررات گمرکی به مراتب سختگیرانه تری برخوردار هستند، محسوس تر و عمیق تر می باشد. در این میان کشور ایران از جمله کشورهایی است که با توجه به شرایط خاص اقتصادی و گمرکی، با معضل عمیق قاچاق کالا، دست و پنجه نرم می کند و این روند به موازات شرایط بد اقتصادی روز به روز در حال عمیق تر شدن و فاجعه می رود و روز به روز به پیچیدگی، ظرافت و اهمیت آن افزوده می گردد. به طوری که در سه دهه اخیر تاکنون روند توسعه قاچاق کالا به چندین برابر رسیده است. البته دامنه قاچاق بسی وسیعتر از مواردی است که در این مقاله به آن می پردازیم، لیکن در این مقاله صرفاً قاچاق کالا از طریق مرزها و مبادی ورودی رسمی و غیررسمی به داخل کشور مورد بررسی قرار گرفته و ضمن تعریفی جامع از پدیده قاچاق به دلایل شیوع، آن شیوه‌ها و شگردهای قاچاق، عناصر قاچاق کالا، پیامدهای قاچاق و ارائه راهکارهای ضروری می پردازیم.

بخش اول: تعریف قاچاق کالا

قاچاق کالا تعاریف متعددی دارد که کامل ترین و جامع ترین آنها بدین شرح می باشد:

- هرگونه معامله ای که در کشور انجام شود که پیش از آن از سوی دولت منع شده باشد، قاچاق نام می گیرد.

- در یک تعریف دیگر از دید علم اقتصاد، هرگونه کالایی که به طور مخفیانه و بدون تشریفات و مقررات گمرکی به مرزهای کشور وارد یا از آن خارج گردد نیز به عنوان قاچاق شناخته می شود.

اما بند الف ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و از مصوب ۱۳۹۲ قاچاق کالا را بدین صورت تعریف نموده است: هر فعل یا ترک فعلی که موجب نقض قوانین مربوط به واردات و صادرات کالا و ارز می شود. بر اساس تعاریف مذکور چنین استنباط می گردد:

ورود و خروج هرگونه کالای تجاری بدون انجام تشریفات و مقررات گمرکی و به طور مخفیانه که نقض قوانین مربوط به واردات و صادرات کالا را به همراه داشته باشد، قاچاق کالا می نامند.

بخش دوم: دلایل شیوع قاچاق کالا

شیوع معضل قاچاق کالا، در هر کشوری با توجه به شرایط خاص اقتصادی و امنیتی آن به طور عام، اعم از کشورهای توسعه یافته، کمتر توسعه یافته و در حال توسعه و به طور خاص اعم از میزان تعرفه های گمرکی، مقررات گمرکی، میزان تسلط و احاطه لازم بر کنترل مرزها و میزان بازدارندگی قوانین وضع شده در راستای مبارزه با پدیده قاچاق کالا، نیازهای جامعه، میزان کیفیت تولیدات داخلی و قیمت آنها در مقایسه با قیمت کالاهای خارجی مشابه، میزان اشتغالزایی، که بدین شرح مورد بررسی قرار خواهد گرفت:

حسب دکترین اقتصادی، شایعترین عامل پدیده قاچاق کالا، عدم عضویت کشور ایران در سازمان تجارت جهانی (WTO) می باشد، عضویت در سازمان مذکور با توجه به پیوند های مثبتی از قبیل کاهش تعرفه ها، برداشتن بسیاری از یارانه ها و سرازیر شدن سرمایه داران و صنایع جهت سرمایه گذاری در داخل کشور و... روند کاهش قاچاق و رونق اقتصادی در کشور را در پی خواهد داشت که متأسفانه ایران از عضویت در این سازمان محروم و متعاقباً درصد وضع شده بالای تعرفه های گمرکی برای برخی کالاهای بازرگانی که ماخذ گاهاً از مرز ۱۵۰٪ هم بالاتر رفته و باعث شده که تجار و بازرگانان با سرمایه های هنگفتی که در جریان تجارت وارد کرده اند سود درخور توجه نداشته و به ناچار در جوف کالاهای قانونی، کالای قاچاق هم جاسازی و از روزه ها و خلاءهای قانونی و یا سهل انگاری و قصور مامورین گمرکی و امنیتی اقتصادی، سوء استفاده نموده و یا همان کالای وارد شده به منطقه ویژه

اقتصادی، جهت دستیابی به سود بیشتر با اسناد خلاف واقع یا اسناد جعلی، اظهار و به کشور وارد نماید.

= در راستای توسعه اقتصادی، تحصیل در امر تجارت بسیار حائز اهمیت می باشد. لذا برخی سخت گیری های تشریفات قانونی کالای تجاری مانند عدم صدور ثبت سفارش برخی کالاها و یا عدم صدور مجوز برای برخی دیگر کالاها از سازمان ها و نهادهای ذیصلاح، تطویل و تاخیر در انجام مراحل تشریفات گمرکی از سوی سازمان گمرک، و عدم اجازه ترخیص و خروج کالا در موعد مقرر با توجه به ضرورت های مصرف درون جامعه ای و.... باعث گردیده که تجار بجای تلاش در جهت رفع موانع و محدودیت های مذکور، قاچاق را به عنوان جایگزین ثانوی که هم موجب کوتاه شدن فاصله تا ورود به کشور و هم سود بیشتر می باشد، انتخاب نمایند.

= برخی کالا که نیاز داخلی نسبت به آنها بیشتر می باشد از قبیل مواد غذایی، لوازم آرایشی، بهداشتی، پوشاک و یا حتی مواد اولیه شرکت ها و صنایع، و سوسه قاچاقچیان را برانگیخته تا در راستای نیازهای ضروری جامعه اقدام به قاچاق نمایند، مع الوصف این نوع کالاها که از اساسی ترین نیاز های جامعه است از تعرفه های حداکثری گمرکی برخوردار می باشد و از سوی دیگر تولیدات داخلی چندانی وجود ندارد، به همین جهت انگیزه قاچاقچیان جهت کسب سود و درآمد بسیار چشمگیر، دو چندان نموده است.

= عدم توجه و کنترل دولت در تولیدات صنعتی داخلی، با توجه به کیفیت بسیار پایین تولیدات و از سوی دیگر قیمت بالای آن تولیدات در بازار داخلی که با قیمت کالای خارجی مشابه تا حدی برابری می نماید موجب گردیده که به جهت بصره بودن کالای خارجی هم از لحاظ کیفیت و هم قیمت، تقاضا در بازار برای کالاهای خارجی به نسبت کالای تولید داخل به مراتب بیشتر و این مهم تاثیر بسزایی در عمیق تر شدن قاچاق کالا در کشور به همراه دارد.

= در دو دهه اخیر آنچه که به عنوان معضل قاچاق بسیار مشهود بود و آمار قاچاق آن مخصوصاً در مرزهای جنوب و شرق کشور به مراتب بیشتر از سایر نقاط مرزهای ورودی و

خروجی کشور بود، قاچاق کالاهای یارانه‌ای مانند نفت گاز و بنزین بود که به جهت یارانه‌ای که به این نوع کالا در داخل کشور تعلق می‌گیرد و از طرفی با توجه به قیمت بالای این کالا و محاسبه فروش آن با دلار رسمی آمریکا، در خارج از مرزها و آبهای آزاد، محدودیت‌های قانونی و انحصاری بودن صادرات این نوع کالاها و تحریم‌های نفتی علیه ایران، باعث ازدیاد قاچاق این نوع کالاها می‌باشد.

- بیکاری یکی از معضلات پدیده قاچاق در کشور می‌باشد که اغلب افراد بیکار به ویژه در مناطق حاشیه و مرزی کشور که به نوعی از شغل رسمی و غیر رسمی در داخل کشور محروم هستند، لذا به ناچار و با توجه به زمزمه‌های درآمد بالا و قابل توجه قاچاق که در سرتاسر کشور جاریست، عده‌ای به عنوان مباشر، عده‌ای به عنوان چتر باز (اجیر شده) و عده‌ای هم به عنوان حامل به صورت مستقیم در جریان قاچاق کالا قرار می‌گیرند.

بخش سوم: شیوه‌ها و ترفندهای قاچاق کالا

قاچاق کالا به طور کلی از مبادی ورودی زمینی، دریایی و هوایی صورت می‌گیرد، در دو بخش قابل تفکیک می‌باشد، که بخشی از این قاچاق از مبادی و مرزهای غیرمجاز و بخش دیگری از طریق اماکن گمرکی و مبادی ورودی رسمی باشکرد های خاص قاچاقچیان به داخل کشور وارد می‌شود.

الف: قاچاق کالا از طریق مبادی و مرزهای غیر مجاز

کالاهایی که از طریق اشخاص اجیر شده با وسایل حمل مانند قایق‌ها و لنجهای غیر مجاز (بیشتر در جنوب کشور) و یا به صورت کوله بری (بیشتر در غرب کشور) و یا از طریق خودروهای باری شخصی (بیشتر در شرق و جنوب شرق و غرب کشور) از کشورهای همسایه بازرگاری و از طریق مرز غیرمجاز که معمولاً کنترل دولت بر آن مرزها کمتر می‌باشد، وارد مرزها می‌شود و نهایتاً به صورت خورده‌ای و کوله‌ای توسط افراد اجیر شده (چتر باز) و یا با وسایل باری سبک به داخل کشور منتقل می‌گردد.

ب: قاچاق کالا از طریق مبادی ورودی رسمی

این نوع کالا که از طریق تجار و بازرگانان خریداری و به اماکن گمرکی و لنگرگاه ها و اسکله ها و فرودگاهها و ایستگاههای راه آهن و مناطق ویژه اقتصادی و... وارد، اما با توجه به شگردها و ترفندهای مختلف که ذیلا اشاره می گردد، وارد کشور می نمایند.

- قاچاقچیان در برخی موارد کالای قاچاق را در جوف کالای قانونی اظهار شده جاسازی و بدون انجام تشریفات گمرکی و پرداخت عواید دولت از گمرک خارج می نمایند. شایان ذکر است در این خصوص قاچاقچیان با تبحر و مهارت خاصی که دارند با استفاده از خलाهای قانونی و مقرراتی مانند مسیر سبز و یا عدم بررسی و ارزیابی دقیق به جهت حجم بالای کالا در اماکن گمرکی، کالا را وارد کشور و مورد فروش و مصرف قرار می دهند.

= از جمله شیوه هایی که قاچاقچیان از آن بسیار بهره می برند و برای آنها حائز اهمیت می باشد، این است که کالا را با نام دیگر و با اسناد خلاف واقع و یا با اسناد جعلی اظهار می نمایند تا بدین صورت از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی قانونی فرار و یا با این شیوه حتی ممکن است کالای قاچاق از نوع غیر مجاز و یا ممنوعه به عنوان کالای مجاز و مجاز مشروط و یا مشمول معافیت اظهار و بدین صورت هم دولت را متضرر و هم اینکه سود بیشتری کسب نماید.

= در برخی موارد قاچاقچیان کالاهایی که مشمول معافیت حقوق و عوارض گمرکی موضوع ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی می باشد با مجوزهای جعلی از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی معاف و موجب کسب سود بیشتری در بازار داخلی کشور می گردند.

= ترانزیت داخلی (عبور داخلی)، ترانزیت خارجی (عبور خارجی) هر دو از رویه های گمرکی است که عده ای از قاچاقچیان یکی از آن دو را هدف قرار داده و از روزه ها و خلاء های موجود در مقررات آن نهایت استفاده نموده و گاهاً با شیوه ها و ترفندهای خاص و ماهرانه ای کالای موجود در کانتینر را تخلیه و یا تعویض می نماید که این عمل بعد از خروج کالا از گمرک مبداء صورت می گیرد که در حین بازرسی و ارزیابی از سوی گمرک مقصد مشخص می شود و یا اعلام عدم وصول کالا در موعد مقرر مندرج در پروانه عبور داخلی و یا

خارجی مربوطه به استثنای مواردیکه به علت قوه قهریه (فرس ماژور) و آن هم عدم تقصیر در تأخیر آن باید اثبات گردد، صورت میگیرد.

- قاچاق از طریق رویه ورود موقت از جمله شیوه هایی است که قاچاقچیان کالاهایی مانند خودروهایی سبک و سنگین، مواد اولیه کالا، کالاهای جهت شرکت در جشنواره ها و نمایشگاه ها و... به عنوان ورود موقت به گمرک اظهار و وارد کشور می نمایند که پس از اتمام مهلت قانونی از کشور خارج نمی کنند و یا اینکه با ارائه اسناد جعلی و یا اسناد خلاف واقع مدعی هستند که کالا را از قلمرو گمرکی خارج نموده اند و بدین صورت از پرداخت عواید دولت سرباز زده و کالاهایی که هیچگونه حقوق و عوارض گمرکی در خصوص آن پرداخت نگردیده در داخل کشور مورد مصرف قرار می دهند. چنین کالایی چنانچه توسط پلیس راهور، یا دستگاه های مامور وصول درآمدهای دولت کشف و توقیف گردد جز در مواردی که عدم تحویل یا فروش در موعد مقرر عمدی نباشد، قاچاق محسوب می گردد.

- از دیگر رویه های گمرکی که خلاءهایی در مقررات آن وجود دارد و قاچاقچیان از آن نهایت بهره را می برند، رویه صادرات کالا است، که در اینصورت کالاهایی که صادرات آنها ممنوع و یا مجاز مشروط می باشند، تحت عنوان کالای مجاز و یا مجاز مشروط دیگر و با نام دیگر با اسناد خلاف واقع و یا مجوز های جعلی، اظهار می نمایند (مانند کالاهای یارانه ای) و در برخی موارد کالاهایی که برای آن پروانه صادرات صادر و کالای ممنوع الصدور و یا مشروط و یا دارای ارزش کمتری با آن تعویض می نمایند و این اقدام در صورتیکه بعد از صدور پروانه و قبل از خروج صورت گیرد، قاچاق محسوب می گردد.

- خروج موقت یا کران بری (کاپوتاژ) از جمله رویه های دیگر گمرکی است که گاهاً قاچاقچیان کالاها یا وسایلی که ممنوع الصدور و یا مشروط بوده، بصورت رویه خروج موقت یا کران بر (کاپوتاژ) در گمرک اظهار و بعد از اتمام مهلت مقرر به کشور وارد نمی نمایند، البته مواردی که به علت قوه قهریه (فرس ماژور) و یا مواردی که عدم ورود و یا تأخیر در ورود آن عمدی نباشد، قاچاق محسوب نمی گردد.

ارائه اسناد خلاف واقع یا اسناد جعلی از جمله موارد شایع در روند پدیده قاچاق کالا می باشد که حتی در خیلی از موارد قاچاقچیان از اسناد مذکور مبنی بر وارد نمودن کالای تحت عنوان رویه خروج موقت یا کران بر (کاپوتاژ) استفاده و بدین صورت مرتکب قاچاق کالا می شوند.

بخش چهارم: عناصر تشکیل دهنده جرم قاچاق کالا

الف: عنصر قانونی: قوانین جاری در کشور نسبت به جرم قاچاق کالا بی تفاوت نبوده و جرم انگاری و پیش‌بینی‌های قانونی در راستای اثبات و تحقق جرم قاچاق صورت گرفته که مصداق آن ماده ۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ و بندهای یازده گانه ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی و موارد دیگر اعم از ماده ۱۸، ۱۸ مکرر، ۲۲، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۲، ۶۷ و.... قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، مجازات مرتکبین و حاملین کالای قاچاق را تعیین نموده است.

ب: عنصر مادی: کشف و توقیف هرگونه کالایی که بدون انجام تشریفات گمرکی و بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی، که به کشور وارد و برای صاحب کالا منافع دربر داشته و دولت را متضرر نماید یعنی در واقع با چهار عنصر موجودیت کالا، عدم انجام تشریفات گمرکی کالا، متضرر بودن دولت، ذینفع بودن صاحب کالا، عنصر مادی جرم قاچاق تحقق می یابد.

ج: عنصر معنوی: سومین عنصر جرم قاچاق قصد و سوءنیت شخص می باشد، که اثبات اهداف و نیت صاحب کالا در بدست آوردن مالی، با فرار از پرداخت عایدات دولت و متقابلاً کسب سود بیشتر، در اثبات قاچاق بسیار حائز اهمیت بوده و چنانچه شخصی صرفاً قصد و نیت قاچاق کالا داشته لیکن اقدامی در خصوص وارد کردن کالا به درون کشور ننموده باشد و یا این که کالا را به درون کشور وارد نموده ولی بدون اطلاع و آگاهی از اینکه چنین اقدامی قاچاق محسوب می گردد، جرم قاچاق تحقق نمی یابد، بنابراین جرم قاچاق صرفاً زمانی تحقق

می یابد که شخص علاوه بر قصد و نیت و علم و آگاهی به قاچاق آن، کالا را به داخل کشور وارد و از پرداخت عایدات دولت فرار و در پی منافع بیشتر بوده باشد.

بخش پنجم: پیامدهای قاچاق کالا

از دیرباز تاکنون، قاچاق کالا بنفع اقتصاد هیچ کشوری نبوده و منبهد هم نخواهد بود، با توجه به اینکه در عصر حاضر اغلب کشورها به لحاظ اقتصادی پویا و متحول و پا به عرصه صنعتی شدن گذاشته و یا در حال گذار هستند، لذا قاچاق کالا در این عرصه جایگاهی ندارد و جز تباهی برای چرخ اقتصادی و یا کندی در روند اقتصادی پویا در پی نخواهد داشت. قاچاق کالا معضلی است که همانند زالو قامت اقتصادی یک کشور را خم و آثار مخرب و ویرانگری که ذیلاً به آن اشاره می شود، در پی دارد:

۱_ عدم انگیزه تولیدکنندگان داخلی و ورشکستگی آن

۲_ در پی داشتن تعطیلی بسیاری از صنایع تولیدی در کشور و بیکار شدن بخش عظیمی از کارگران آن صنایع

۳_ ایجاد تقاضای بیشتر برای کالای خارجی با توجه به کیفیت بهتر و قیمت مناسب تر به نسبت تولیدات داخلی مشابه

۴_ کاهش انگیزه تجار و بازرگانان جهت واردات قانونی و به تبع آن پایین آمدن درآمدهای دولت در بخش تجارت بین الملل

۵_ بسیاری از عواملی دیگر که بصورت غیر مستقیم تحت تاثیر پدیده شوم قاچاق خواهند بود

بخش ششم: راهکارهای مبارزه با قاچاق کالا

در سالهای اخیر موضوع قاچاق کالا و شیوه‌های مبارزه با آن و ارائه راهکارها از جمله مهمترین چالش‌های اقتصادی در برنامه اصلی اقتصاد کشور مطرح و در دستور کار قرار گرفته است. امروزه مشخص شده تا زمانیکه سودآوری قاچاق کالا بیشتر از تولید و عرضه محصولات تولید داخل است، مبارزه فیزیکی با قاچاق کالا نمی تواند موجب کاهش آن

گردد. تداوم اقدامات ناکارآمد در مبارزه فیزیکی با قاچاق کالا و عدم توجه به اصلاح سیاستهای کلان اقتصادی برای کاهش هزینه تولید و عرضه محصولات تولید داخلی می‌تواند، ضربه‌ای مهلک و زیانبار بر پیکره اقتصاد و خسارات جبران ناپذیر در پی داشته باشد. بنابراین موضوع قاچاق کالا نیاز به یک راهبرد منسجم و اصولی دارد که کلیه نهادها و دستگاه‌های اجرایی باید به آن توجه و براساس آن حرکت کنند و در این راستا راهکارهایی وجود دارد که باید جهت کنترل قاچاق کالا و ورود آن به کشور طراحی و پیاده شود:

۱_ فرهنگ سازی: متاسفانه از دیرباز تاکنون هیچگونه برنامه ریزی در راستای فرهنگ سازی جهت پیشگیری از قاچاق کالا از جانب مسئولین ذیصلاح صورت نگرفته و قصور و کوتاهی آنان در این زمینه کاملاً مشهود می‌باشد، با تدوین و ارائه برنامه‌های آموزشی موثر در راستای فرهنگ سازی و نهادینه کردن آثار و تبعات منفی قاچاق کالا بر چرخ اقتصاد کشور چه در حال حاضر چه در اقتصاد آینده، در رسانه‌ها به ویژه صدا و سیما و روزنامه‌های کثیرالانتشار، می‌توان حجم قابل توجهی به ویژه با نگاه به آینده، از قاچاق کالا را پایین آورد.

۲_ کاهش تعرفه‌های گمرکی و تسهیل در امر تجارت: میزان بالای تعرفه‌های گمرکی بدون شک از جمله عواملی است که باعث بالا رفتن قیمت کالاهای وارداتی و کاهش سود تجار و بازرگانان می‌شود، لذا تجار و بازرگانان نمی‌توانند از سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی که در امر تجارت واردات قرار داده‌اند، سود متناسب با سرمایه، کسب نمایند. با این اوصاف سود بالای قاچاق کالا آنها را وسوسه و درجوف کالای قانونی اقدام به جاسازی قاچاق نموده و با ترفندهای مختلف آن را وارد کشور می‌نمایند. لذا بدین جهت کاهش تعرفه‌های گمرکی متناسب با نیازهای داخلی و ظرفیت‌های تولیدی کشور و از سوی دیگر فراهم نمودن موجبات تسهیل و تسریع در روند ترخیص کالا در گمرکات، از جمله مهمترین راهکارهای برنامه‌ای و غیر فیزیکی مبارزه با قاچاق کالا می‌باشد.

۳- ایجاد اشتغال و ایجاد بازارچه‌های مرزی: در مناطق مرزی شرایط زندگی و شرایط اشتغال بسیار اسفناک و متاسفانه هیچگونه جایگاهی در برنامه‌های اقتصادی و اشتغالزایی

دولت نداشته و این قشر فراموش شده اغلب از امکانات تحصیلی و آموزش لازم و ایده آل محروم و نهایتاً هم پس از یاس و ناامیدی نسبت به آینده ای روشن به ناچار از همان سنین پایین جهت کمک به امرار معاش خانواده وارد گود قاچاق کالا با ریسک پذیری های بسیار از جمله خطر دریا و یا خطر سقوط از کوه و صخره ها و یا تیرراس مامورین مبارزه با قاچاق کالا، می شوند تا بدین وسیله بار بخشی از مایحتاج خانواده که اغلب پرجمعیت هم می باشند، بدوش بکشند، لذا در این خصوص ایجاد بازارچه های مرزی، کارگاهها و صنایع تولیدی و گونه های دیگر اشتغال با تزریق سرمایه مناسب و از سوی دیگر فراهم نمودن امکانات تحصیلی و آموزش لازم جهت ادامه تحصیل نوجوانان و جوانان، می تواند کمک شایان توجهی به کاهش قاچاق کالا شود. و تا وقتی که به این مهم (مشکلات مالی و آموزشی مرز نشینان) توجه نشود و اشتغال مناسب با پتانسیل مرز نشینان ایجاد نشود، ما همچنان شاهد ورود بی رویه و عدیده قاچاق کالا در مرزها توسط مرز نشینان می باشیم.

۴_ توجه و کنترل کیفیت تولیدات داخلی با قیمت مناسب و نازلتر از کالای خارجی مشابه: کیفیت تولیدات داخلی می تواند توجه مصرف کنندگان را به خود جلب و چنانچه توام با قیمت نازلتر از قیمت کالاهای خارجی مشابه باشد مشتری را مجاب استفاده نماید و بدین صورت کالای خارجی با تقاضای کمتری روبرو و باعث عدم انگیزه در قاچاقچیان جهت وارد نمودن قاچاق می گردد.

۵_ نظر به اینکه مرحله پایانی راهکارهای مناسب برای جلوگیری از ورود قاچاق کالا، اصلاح قوانین موجود که دارای نقایص و یا ضعفهایی باشد و مضافاً تدوین قوانینی به مراتب بازدارنده تر در راستای جلوگیری از قاچاق کالا، می تواند حسن ختام رویه های جلوگیری از قاچاق کالا باشد.

نتیجه گیری

با توجه به مسیر صعودی روند قاچاق در سه دهه اخیر و روزه های متعددی که جهت شیوع پدیده شوم قاچاق وجود دارد با آثار زیانبار و مخربی که بر پیکره اقتصادی کشور برجای

گذاشته، نیاز به سیاست های کلان اقتصادی و برنامه های مدون با اهداف پیشگیرانه در زمینه های مختلف از جمله، آموزش های لازم رسانه‌ای در خصوص فرهنگ سازی در راستای مبارزه با قاچاق کالا و توجیه پذیری آثار و تبعات منفی قاچاق کالا بر چرخه اقتصادی و فلج نمودن آن، تجدید نظر لازم در زمینه اصلاح تعرفه های حداکثری گمرکی و فراهم نمودن موجبات تسهیل و تسریع در روند ترخیص کالا در گمرکات، توجه کافی به آموزش و اشتغال مرزنشینان و ایجاد بازارچه های مرزی جهت فراهم شدن معیشت آنان، توجه ویژه به کنترل و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و کنترل قیمت آن تولیدات و نهایتاً رفع نقایص قوانین موجود و تدوین قوانین به مراتب بازدارنده تری، می‌باشد که نهایتاً با رفع نقایص مذکور در آینده می توان شاهد اقتصادی پویا، با استقلال بیشتر و کیفیت بالاتر باشیم.

منابع و مأخذ

- ۱_ زاهدی _ عاطفه، قانون امور گمرکی، تهران: انتشارات جاودانه، جنگل، ۱۳۹۳.
- ۲_ موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، مقررات صادرات و واردات، تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۹۹.
- ۳_ موسوی _ سید رضا، قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، تهران: انتشارات هزار رنگ، ۱۳۹۴.
- ۴_ معرفی برخی راهکارهای مقابله با قاچاق کالا و ارز (تاریخ انتشار اول آبان ۱۳۹۶) پژوهش اقتصاد (۹۹/۱۶/۴)، نشانی اینترنتی: iribnews.ir

